

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za po godine K 6. — Za Šibenik na godinu donosašnjem u kuću K 12. — Za Izvještava na godinu K 12 svrše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i izluživo u Šibeniku.

Izlazi srijedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglaši, priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 30 para peti redak ili po pogodbi. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Likvidacija utvare.

Skupština je predizborna, a o izborima ne smije biti govora, tā prisutni su sv. zastupnici i sv. oni, koji žele ići postati. Razrođeni su, opremljeni stanovišta i nepristojni razpoloženi, ali što to smeta. Spaja ih strah pogibijel i želja života. Kapić i Ivanović, Vuković i Čingrija, Ivčević i Milić, Mihaljević i Trumbić i t. d. spajaju se ipak u tomu, da imenuju likvidatorom stranke Dra. V. Mihaljevića, onoga, koji se najviše stranci rugao i koji ju pjesmom rugali, kom ovjejkovječio.

Kapetan Niko Duboković likvidator ne će da bude, jer on misli, da mu to ne dopušta ponos osobini i ugled tvrdke, kojoj je on vlastnik. Dr. V. Mihaljević te se časti prima ne kao vrijeđan industrijalac i odjetnik, nego kao satiričar, jer on kao takav do te stranke ne drži upravništva. U njemu se javio Neurastanius i on već uživa u rugalicu, koja mu se naiće satiričkom nadahnucu. Tu pjesmu kada će čitamo.

Alečević i Čingrija, Ivčević i Tresić, Kapić Ivanović mogu biti posve zadovoljni, a više o njih mogu biti Grgić, Borčić, Mangjer i ostali Splitčani. Mi pravaš sam uživanje, videj jakost utvare, koja na silu hoće da postane strankom.

Utvar je i likvidatora, ima i trideset po moćnika, počev od Tudorina do Madrizare. Ovi će u tu svrhu držati najmanje do četiri sastanka, a bit će ih dosta da odluče i dvanaest.

Isti će moći većinom glasova imati još 6 članova,

Dakle, sedam njih moći će izabrati još 6 i tako će ih biti trinajst. Hrvad broj, gđudi znak da njih trideset spadaju na sedam, a svih sedam se dižu do trinajst.

Nego ostavimo šalu. Skupština u Splitu imala je biti „narodna“, a svega je tu bilo 90 pristaša, može se reći samih zastupnika, načelnika i prisjednika. U podpunom smislu reči: službeni stranka. Odmah se vidilo, da ni ti službeni ljudi ne predstavljaju jedinstvenu stranku.

Predstavnici stare narodne stranke bili su dogovorni sa onom grupom, koja se kopi u „N. Jedinstvu“, a svi, premda na skupštini nisu pristupili, radili su ipak što su htjeli preko svojih ljudi.

Čingrija, Arneri, Kunjašić, Trumbić i t. d. to su uvidili odmah, pa se neki nisu dali birati u odbor za likvidaciju, a neki su se izabrani odmah zahvalili.

Što nije došlo do podpuna preloma, ima se zahvaliti izborima, strahu, koji ih spaša.

Za velikog likvidatora bio je odlučen gosp. Milić, ali na predlog Dra. V. Ivčevića biralо se ceduljima i bi izabran! Dr. V. Mihaljević, Milić je dobio 25 glasova! Milić, predstavnik i zagovaratelj riečke rezolucije, bio je svečano odbijen, utučen od službenе stranke. Dr. V. Mihaljević, najveći izrugvateč hrvatske stranke, dobio je 61 glas!

Likvidacija je tim formalno proglašena, samo što će se još ovaj skup držati na okupu, jer su izbori na-vratima i jer tako hoće oni, koji sad nad strankom utvare zapovedaju. Tajna ruka, koja je ravnala skupštinom utvare, ne dopušta da se ona razprši, nego hoće da još životari u borbi proti stranci prava i u službi onih, kojima osnove nisu dozrele, jer nemaju na koga se osloniti.

Utvara još žive samo da pravašima ometa radnju. Utvara još bitiše samo, jer su izbori blizu, ali utvara je dokazala, da nije za život, da je osudjena na razplinuće.

Koje načelo ona zastupa? Za što žive? Za što radi?

A tko bi to znao, kad utvara sama ne zna. Ona hoće mandate, ona hoće položaj većine, a za načela i za rad se i ne pita. Proglasila je svojom najvećom zašlugom riečku rezoluciju i htjela je borbu za sjedinjenje, pak je u svojoj vlastitoj sjednici bila radi toga potučena hamatom. Ona još životari samo jer tako hoće strah i zapovedi od ogroza. Ali razplinuće je pitanje vremena. Čim se izborni red u Dalmaciji promeni, utvare nestaje kao da nije nikad ni bilo.

Radi toga smo ljudi utvare pozivali na formalnu likvidaciju. Htjeli smo, da se stranački odnosi u ovoj našoj pokrajini razbistre i srede. Htjeli smo stranci prava pristediti trud suviše borbe. Htjeli smo spasiti mnogi politički život, koji će u borbi proti stranci prava izginuti, da se više nikad ne podigne.

Ali naš glas ostao je: rek bi, bez odziva. Ljudi utvare voće međusobno se natezati i slagati samo od straha pred budućim izborima. A ne vide, da je ta utvara već na umoru, ne vide, da ih utvara vuče u ništavlj, ne vide, da su potučeni u onom, čim su opravdavali bistovjanje.

Utvara je jaš malo. Ona je dana krpatica bez života i bez snage. Života nema, jer nema naroda, snage nema, jer nema naroda. Čim ona raspolaže, to joj od straha mora služiti, da ne bude bačena na stranu. Neredi, nezakoniti izbori, samovolja mogu joj još služiti sredstvom, ali sve je to za malo. Dolazi narod, puk, a u njevom je rukama i život i snaga.

Radi toga mi se čudimo onima, koji su se dali na nemoguće posao, da od utvare sačine stranku, koja bi se mogla suprotstaviti stranci prava, kad ova hoće da narod bude gospodar sudbine svoje. Uspjeli proti stranci prava ne će, ona bude bačena na stranu. Neredi, nezakoniti izbori, samovolja mogu joj još služiti sredstvom, ali neće to za malo. Dolazi narod, puk, a u njevom je rukama i život i snaga.

Samo oni, koji su već i od same utvare potučeni, uvidjajnosti, oni bi tu borbu stranke prava pospješili i podpomoći, i na taj način oni bi sebe za budućnost spasili.

Ali ne. Vole oni uzeti što im utvara za čas pružaju, a to su mandati, nego se odlučiti za pravednu i koristan stav.

Nu neka bude. Tim su samo za čas zadovoljili svoju taštinu, ali trajno oni spadaju likvidacijski, koji će obaviti Dr. Mihaljević krasnom rugalicom.

Mi čemo tu pjesmu rada čitali i svoju savjest umiriti istinom, da smo to ruglo htjeli spriječiti, kad smo našu javnost upozorivali, da bježi od utvare, koju je sudjeleno na silu se razprinuti u narauj onih, koji su ju stvorili i htjeli upotrebiti proti stranci prava.

Svojevoljna likvidacija bila je puno čestnija.

Bulićev jubilej.

Tiho i skromno, kako se to dolikuje velikim učenjacima, proslavio je na 8. ov. mј. Monsgr. Fr. Bulić 25-godisnjicu arheološkoga rada. U tjesnoj kapelicu Mučenika, na Solinskim ruševinama, u prisutnosti šestoro čeljadi, odčito je Monsgr. Bulić sv. misu za hvalnicu i izna duše zapjevao: „Tebe Boga hvalimo!“

Tiho je bilo slavlje, daleko od gradskih buke, od svih parada i čestitaka . . . in solitidine animae meae! Osim najupe rodbine i bili su počašćeni svećarevom ljubavlju i profesor Benzon, prof. Barać, prof. Bezić, umjetnik Bulimbašić — autor krasnoga Bulićeva „poprsja“ — i muzej, adjunkt g. Znidarić, koji provedeo celi dan skupa sa svećarom u krasnomu Tuskulu, koji je obkoljen pitonom vanjšnjom rimskoga zaseoka i kršćansko-rimskog kultura, a nakićen motivima estetičke „Deus mibi haec otia fecit“ i „Rex regum, Domine Dominantium, sint oculi tui aperti super hanc domum dñe ac nocte clementer!“ — Na objedu zaredaše nadzravice, koje su bile izraz zahvalna srca i udivljenja prama prve predstavnika idealne kulture i hrvatskoga patriotsma u Dalmaciji! Vranjčki pjevacki druživo „Preporod“ iznenadio je za objedi prisutnike odjevavši skladno nekoliko pjesama. Tako je tih i skromno proslavio svoj jubilej najveći učenjak što ga rodila hrvatska majka ovih zadnjih sto godina.

Nema učenjačkog kongresa, na kojem ne sjaje njegovo ime. Nema akademije ili znanstvenog zavoda na svetu, koja ga nije odlikovala i dala dužno poštovanje tomu učenjaku. Italija, Francuzka, Njemačka i Rusija slave toga čovjeka jedinim poštovanjem. Njegovo je imao auktoritet na vremenu. Prikazao je pohadjanje škola za svakoga pravoga učenjaka. Dolaze u Split učenjaci iz svih krajeva sveta kao na kakovo

hodočašće, da se dive djelovanju Don Frana Bulića, da crpe nauke iz njegovoga rada, da taj rad dalje ilustriraju i šire po svetu.

Nije ovo mjesto, da govorimo o tom radu. Za to je poznata „Matica Hrvatska“ ili „Jugoslavenska akademija“. Njihova je dužnost taj rad objasniti i popularizirati u hrvatskom načinu. Pisale su se obširne studije, izcrpljive monografije o radnicima, koji se ni udaleka ne mogu natjecati radom Don Frana Bulića, a o njemu?

Don Frane je velik u svojoj duši. On ne treba ničije povale. Ne treba da ga iko hvali, a na pogrde se ne obazire. On je svećenik znanosti. U ljubavi prama nauci su je njegova duša zaokupljena, pa rado oprasta.

No, osim te ljubavi prama znanosti, on goji veliku, žarku, neugasivu ljubav prama svomu narodu. Priliku su htjele, da on bude radnikom i na drugom polju, na polju javnoga političkoga rada. On se tomu radu nije mogao, nije smio oteti, jer znade, kako malo ljudi imade našu domovinu voljnih i sposobnih, da se žrtvuju za javnost. S toga kamo god ga je zvala obiteljica ljubav, on se je odazvao, da svoju dužnost prama domovini izkaže. U borbi proti raznijedinstvima pohotama Don Frano je bio uvek prvi borac, uvažen i poštivan. No! Ta borba mu pribavila mnogo neugodnosti u životu. Nije čovjek, koji se dade lako savijati, koji pravi kompromise sa svojim načelima, sa svojom savijest. Primio je, da tako rečeno, u baštinu politička načela i karakter Don Miha Pavlinovića, kojega je naslijedio u zastupanju onoga imotskog-primorskog kotara, poznata s ustrajnosti u načinu borbi.

Nije hvajde dalje govoriti o Don Fraru u političkom životu. On je za temelj politike uzeo poštjenje, značaj, ljubav prama otacbinu, stalnost u načelima, određenost pravca. A to sve se sudara sa temeljima njegovih protivnika, koji se nezadužuju izugavati Don Frana i njegovoj lozinki: Frangar sed nector.

Dao Bog, da Don Frano Bulić još dugo poživi, da poživi barem dote, dok ova izmeđuna u mukotrpana Hrvatska dokončav pobjedom ovu težku borbu za slobodu, bude kadra shvatiti njegovu veličinu una i duha, njegovu neporočnost u javnom i privatnom životu, njegove vrline i pruženja zanimati i nas, propiriv u srcima našim plam otuđevljena za sve, što je naše, tim više, što je to kćenje, umjetnički lepo i pažnje dobroto.

Nastavak sjednica.

Kad se gosti odaleće, nastavljena je sjednica, u kojoj su birani zapisari, te stalni odbor za priređenje pitanja nastajne pokrajinske učiteljske konferencije i odbor, koji će izvestiti o izložbi. Tim svrši prva sjednica.

Poštie podne počeće razprave. Poslovni je red bio zamašan i od osoblje znamenitosti za napredak naših škola, te su stručna spremi, vještina i izkustvo naših učitelja doprineli, da su se valjano rješila pitanja postavljena od pokr. školske vlasti. Prvi je govorio učitelj Kosović pri XIII. točki poslovnog reda: „Crtanje u pučkoj školi po slobodnijim metodama.“

Za njim su razvrpili isto pitanje pr. glav. učiteljica p. Bizzaro, prof. Urlić, građanski učitelj Babić i pr. gl. učitelj Radić. Iza kako

je g. predsjednik podao neka razjašnjenja o predmetu, konferencija je, na predlog školskog savjetnika Dj. Devića, zaključila, da se zaglavci podstari pokr. školske vlasti, molbom, da ih po mogućnosti izvadi.

8. o. m. skupštuaru su slušali tumačenja stručnjaka o izloženim crtanjima.

U sredu u 9 sati u jutro konfrenčija je nastavila svoj rad rješenjem VII. tačke poslovnog reda po izvestitelju B. Thalhofferu.

U to je stigao iz Gasteine odgovor Njegove Preuzvišenosti gosp. Nardelli na pozdrav što mu je konfrenčija upravila. Pozdrav je srađao primijen.

Stigao je skupštini žicom pozdrav učitelja iz Plešića, a od učiteljskog udruženja kotorskog kotara brzojavna zahvala g. predsjedniku što se je u nastupnom svom govoru toplim rječima pozvao prvog predsjednika toga udruženja pok. naduč. Pavla Dabinovića.

Po podne se razvrpila VIII. tačka poslovnog reda: „Ustanoviti normalnu osnovu za ponavljajomice.“

Prijavili su se kao izvestitelji prof. Zglav i učitelj Antić i Kuzmanić, koji su sporazumno prepustili prvomu, da naime pokrajinske školske vlasti preuzeme mjesto izvestitelja. Gosp. je Zglav ijeponot, jezgrovito i podpunošu svoje razprave zadivio nazočne. Osnova od njega pročitana našla je na obće odozvane.

U ovoj je sjednici došla na razpravu i XII. tačka poslovnog reda: „Na koji bi se način moglo najbolje udesiti poučavanje zemljopisa po odsjecima, a ostalih stvari nauka po ciklusima u raznim vrstama običnih pučkih škola?“

Za ovu tačku prijavilo se sedam izvestitelja: Dizdar, Kriletić, Marčić, Mostahinić, Supin, Šimunović i Zakarija. Za obće izvestitelje gosp. je predsjednik odredio Šimunović i Mostahinića. Ova je tačka bila jedna od najvažnijih i najzanimljivijih u ovoj konferenciji, zato je obće razprava bila duga i življena. Odlikovalo se na osobit način izvestitelji Šimunović, kojemu je cela skupština izrazila hvalu i priznanje. Izvestitelj Mostahinić bio je takodjer vrlo spretan u svome izvještaju i u svojim za-glavcima.

O daljnem radu ove znamenite konfere-cije donet ćemo izvještaj u narednom broju.

Glavna skupština „Učiteljskog saveza“.

U prošlu subotu „Savez dalmatinskih učitelja“ imao je u Splitu svoju glavnu godišnju skupštini pod predsjedanjem predsjednika Saveza g. Frana Bradića. Skupštini je prisustvovao 48 učitelja, a bila su zastupana i sva učiteljske društva u pokrajini.

Predsjednik pozove učitelja Belamarica, da u odsustvu tajnika Justinianovića, koji je kao član na pokrajinskoj skupštini u Arbanasima, vodi zapisnik, a zatim otvori skupštinu shodnim govorom, u kom spomeni i većanje učiteljske pokrajinske skupštine u Arbanasima, te predloži da se i skupština pridruži čestitici, koji je konfere-cija u Arbanasima izazvala pred previšnjem pjestolje našega kralja prigodom njegova jubileja.

Ovaj predlog bio je jednoglasno primjenjén i odspolat brzoj sledićeš sadržaju: „Vitez Antun Ströll, Arbanasi. Po analogu glavne skupštine Saveza upravljam bratski pozdrav braći sakupljenoj na pokrajinskoj skupštini. Zanosom prihvaćamo plemente izjeve radosti, sinovske ljubavi, odnosa i priručnosti izkazane naime svijih nas naprama našemu plementitoru i pre-milostivom Vladaru prigodom Njegovog jubiliarnog goda. Predsjednik Bradić.“

Po ovom prešlo se je na dnevni red.

Predsjednik u odsustvu tajnika izvješćuje o radu Saveza kroz prošlu godinu, a zatim otvori razpravu. U istoj su sudjelovali mnogi članovi, a bio je primjenjén predlog, da obzirom na glasove, koji se šire o uređenju godina službe i onih privremene službe, neka se zamole učitelji Gjumio, Kosović i Kolenz da se propitaju na zemaljskom odboru, koliko su ovi glasovi temeljni, te o tome izvestje uprave Saveza, koja će predeutiti sve mјere, da sve godine službe, kao i oni pri-vremene službe, budu po pravici uračunane.

Po ovom blagajnik Radmilović izvještio je o stanju blagajne. Iz njegova izvještaja proizlazi, da je ukupni prihod od 2954-40 K., a razvod 1427-31 K. po tome pretičak od 1527-09 K., od kojih gotovine u blagajni 206-62 K. Po ovom razvije se razprava. Svi članovi su složni u tome, da treba utjerati zaostale dugove i da se to po-vjeri učiteljskim društvima, koja treba osnovati u svakom kotaru, i tako učiteljstvo držati u čvrstoj i jakoj organizaciji na korist materijalnu i mor-alnu učiteljskog stališta.

Revizorima su izabrani: Bilić, Marušić i Manzoni.

Pri eventualijama pala rječ i o došastim iz-horima za sabor, te je u tom putanju vladu-

podpuni sporazum i o predmetu je primjenjeno koristnih zaglavaka. Učiteljstvo će čekati što će uraditi poglavice pojedinih stranaka u zemlji i kako će se podnjeti naprava učiteljskom staležu, a zatim će i ono reći svoju. Iza trošastog večanja predsjednik Zahvali članovima na oda-zivu i bratskom većanju, te digne sjednicu.

Dr. Stjepan pl. Miletić.

Opet hrvatski narod plaće nad prernim grobom jednog od ponajboljih svojih sinova. Dra. Stjepana Miletića više nema, a s njim na-rod hrvatskome nestade vrlog književnika, žar-kog rođoljuba, učenog, družtvenog, agilnog pobornika za sve, što je lepo i uvušeno, u čemu je se znao izticati ne samo radom, već i vanrednim novčanim sudjelovanjem. Srpsv filozofske nauke u Beču, putovao je svjetom, da steče obesnu naobrazu. Boravio je u Monakou, u Draždjanima, Weimar, Berlinu, Parizu. U našoj javnosti pojavio se je najprije kao pjesnik, pa kritičar i dramatski pisac. G. 1891. napisao je dramu iz socijalnog života hrvatskog „Grofa Palizu“. Dvije godine za tim napisao je „Boleslavu“, koji je izšao u „Vicentu“. Zadnjih godina zamislio je pentagonalju pod naslovom „Hrvatski kraljevi“. Od ove pentagonalje spjevao je kralja „Tomislava“, koji je izšao naknadom „Matici Hrvatske“.

Kad je u Zagrebu g. 1893. gradjeno novo kazalište, Miletiću je bilo povjereno intendantansko mjesto. On je obašao Europu i proučio ure-djenja prvih svjetskih kazališta, pa se svom dušom dao na posao, da hrvatski Taliž užigne na visinu evropske savremenosti. To su bili najsjajniji dani naše dramatike. Miletić je pobrao najveće moralne uspjehe, ali ne na ža-lost materijalne. Sam je primio mnogo žrtava, ali je dvao u sukob s birokratskim uređenjem zagrebaccog kazališta i odstupio je. Iz te perioda ostavio nam je dva skepsa „Uspomenu“, koje su živa slika njegova duha i njegove djelatnosti. U njima je prikazana povijesna naše obće drame-tike, od Sofokla do Maeterlincka.

Miletić je bio iskren i požrtvovan rođoljub. Podupirao je sve narodne institucije ne samo u užoj Hrvatskoj, nego i po svim ostatim hrvatskim pokrajnjama. Kad je oporba osvojila gradsko zastupstvo Zagreba, Miletić je bio takoder biran. Nekoju su ga htjeli načelnikom, ali on je volio, da na to mjesto bude postavljen Amruš. A kad je Amruš kandidirao u Koprivnici, da omete izboru Dra. Potočnjaka, očito po želji Tomasića, Miletić je bio između prvih, koji su ustali proti Amrušu i zahvalili se na časti gradskog zastupnika. Osobito se je zauzimao za hrvatsko sokolstvo i za to ga je ovo počastilo, izabрав ga starješinom Saveza cijeklopunog hrvatskog sokolstva.

Miletić je u društву bio vrlo obljubljena osoba. Fin, upravo Parizija, duhovni causer, pun erudicije, bio je ures zagrebaccog salona.

Iako je u književnosti bio pristaša stvar-anja, modernim nastranostima nije nikad pod-legao. I u književnosti ostao je u ujek pa triot.

Pred tri godine, kad se je u Miletića pola-

galo najljepše nade, dodje nemili usud: udari ga kap. Kloun njegovo ravno i čvrsto telo, ali um ostade netaknut. Zadnje tri godine Miletić je boravio po raznim lječilištima i u zadnje doba stizale utješljive vesti o njegovu zdravlju, kad eto iznenada iz Monakova glas: Došla je druga kap, Miletić je izdahnuo! A tek ar ovih dana navršio je 40 godina. Nemili sudbina pre-rano je, utrgla ovu zelenu granu našeg drveta.

Mrtvi ostanci nezaboravnog pokojnika pre-neseni su u Zagreb, gdje im je izkazana veleru-počast naroda i svih pokojnikovih mnogobrojnih stotovlja i prijatelja. Lies je denesen i pred kazalište, zastraž crnim, gdje prigodnu rieč i pozdrav na razstanak s milij. Stjepanom izreće intendant Andrija Fijan. Odatle je lies prenesen u pokojnikovu vilu, a odatle na zadnje počiva-lište uz učestvovanje cijelog intelektualnog Za-greba.

Slava, vječna slava Stjepanu Miletiću!

Političke vesti.

Banova prisega. U petak u 11 sati prije podne položio je ban Pavao barun Rauch pri-segu kao tajni savjetnik u ruke Njegova Veli-čanstva. Prisustvovali su tome svečanom činu ministar izvanjskih posala barun Aehrenthal i dvojski maršal za Ugarsku Ljudevit grof Apponyi. Ministarski savjetnik Franjo Buschmann pročitao je obrazac prisegе. U 11, i četvrt sati primilo je Njegovo Veličanstvo baruna Raucha u privatnu audienciju, pa je tom prigodom ban izvestio kralja o položaju. — O toj audienciji zagrebačka „Hrvatska“ prima: Rauch je posli polaganja prisegе za tajnoga savjetnika bio od Njegova Veličanstva primijenj u posebnu audienciju, koja je nešto odulje tra-jala od običajne formalne audiencije. Rauch je tom prigodom informirao Njegovo Veličanstvo i o politici u Hrvatskoj. U kojem su se smjere informacije kretele, za sada se ne zna, jer inače blagoglagolivi Rauch uporno šuti o svemu. No po dosta kiselom njegovom držanju daje se slutiti, zaključivati, da baš nije osobito za-dovoljan. U ostalom čit će se.

Novi ban? Latentni sukob između ministra Josipovića i baruna Raucha postaje sve viši i očitiji. Makar kako se Rauch trudio, da dementuje vesti o sazivu hrvatskog sabora, to se ipak o tomu razpravljalo, i Josipović je odlučno za to, da se sabor sazove. Josipović na-mjerava, da ovom prilikom srushi Raucha. Na-mjere su hrvatsko-srbske koalicije prilično po-znate, te se već unapred znade, što bi većina hrvatskog sabora poduzele proti sadanju ma-gijskog eksponenta. Uzrok pak, da Josipović hoće, da sruši Raucha, jest to, što mu je on već našao zamjenike u osobu jednog političara izvan stranaka, kojemu niti koalicija ne bi bila priljubljena. To bi ujedno značilo jedan prelazni režim, za kojega bi se poveli ozbiljni pregovori za konačno rješenje hrvatsko-magijskog spora.

Contra Nastiću. Pod tim naslovom do-nosi neki dašnji „A Nap“ senzacionalnu vest, da će u Zagrebu pripravljati jedna brošura, koja će izići u više hiljada primjeraka u hrvatskom,

njemačkom i u francuzkom jeziku. Spomenuti list kaže, da je Nastić za svoj „Final“ primio 37.000 kruna od hrv. vlade. Namire su oda-slate u Peštu, gdje će se prirediti klišći za spomenutu brošuru, u kojoj će biti oštiri na-padaju na baruna Raucha i na hrvatsku i na magijsku vladu.

Slovenci priete obstrukcijom. Slovenski listovi izjavljuju, da bi imenovanju zemaljskog školskog načelnika za njemačke škole u Kranjskoj bio najveći izazov Slovenaca, koji će u zastupničkoj kući odmah na ovo odgovoriti obstruk-cijom. Pod ovakim prilikama austrijska vlast dobro će promisliti, prije no što ovo imeno-vanje izdaje.

Talijanski list u Egiptu o hrvatskom pitaju. „Il Messaggero, Egiziano“ u br. 192. od 17. pr. mј. donosi članak „La questione croata“ u kojem se kaže: Ugarska da eliminira ove reakcije, morala bi eliminirati sve Hrvate i ne samo, nego i sve ostale Slavene iz habur-žke monarhije. Neuklonjiva konačna posljedica ove borbe bit će prelom nagodbe, koja postoji između dva naroda, i Evropa će se onda naći pred novim problemom, mnogo težim od mace-donskoga, a zatv će se „austrijski problem“.

Delegacije i Bosna i Hercegovina. Tie-ko kom zajedničkog ministarskog vjeća u Budim-pešti odlučena je odgođa sjednice delegacija. Kao razlog tome navodi se u oficijelnoj noti saziv austrijskih sabora, kojima želi vlasti dati više vremena za razprave. Ova je želja razumljiva, ali doista nije dovoljna, da motivira tako va-žan korak. Pravi uzrok leži u tom, što je za-jednička vlast poput ostalog sveta bila izne-nadjena dogodnjima u Turskoj, te još nije imala dosta vremena, da odluči na koji način da ove dogodjaje uvaži kod snovanih reforma u Bosni i Hercegovini. Put ministra baruna Buriana u Bosnu imao je svrhu, da skupi za vladine predloge potrebne informacije. O rezultatu ovih informacija ovisit će, da li će vlast ostati kod svoje provoljne osnove i bosanske reforme provesti polako i postepeno, ili ih po-spješiti. Ima među odgovornim ličnostima za ova rješenja pristaša. Predloži, što će ih barun Burian na osnovu svojih informacija u Bosni staviti, izradit će se odmah nakon njegova po-vratka u Beč. Tada će se sastati ponovno mi-nistarstvo vjeće da konačno odluči, kojim prav-cem imadu teći bosanske reforme i kakvi će se predložiti staviti delegacijama. Sjednica austrijskih sabora potrajat će preko 8. listopada, a delegacije bi se imale vjerojatno između 12. i 15. listopada sastati u Budimpešti.

Pitanje ustava u Bosni. Iz Sarajeva javljaju da su obe frakcije srbske oporebne fuzio-nirale, te zaključiše da će razviti brzu i obu-akciju, da se uvede ustav u okupiranim zemljama. U tu je svrhu izabran posebni odbor. Pročelnikom fuzioniranih frakcija ponovno je izabran Gligorije M. Jeftanović.

Promjena na talijanskom poslaničkom mjestu u Beču. Rimski „Vita“javlja, da će princ Frasso-Dentice na predlog ministra Tittonia biti do skora imenovan poslaničkom u Beču. Nad-vojvoda od Avarne polazi u Berlin.

Šah daje amnestiju. Šahovo stanje je po-voljno. Bolest je minula. Šahu se je rodio ovih

Riedka hrvatska knjiga.

Ocenjuje O. Petar Kr. Bačić.

Slava Dalmacije.

(Fr. Filip Grabovac.)

- 1. Dalmacija kruno svita,
Eto spašav puno lita;
Mnogi vrstni biše ljudi,
Da te nitko ne probudi!
- 2. Vec Grabovac kasno dodje,
Buditli te on sam podje.
Nut ustani malo gori,
Ter ti sa mnini progovori.
- 3. Od koga si majka bila;
I kripostna tvoja dvojila
Što ih sada nije više,
Nut mi reci kud se diše?
- 4. Što si tako dol pala,
U zemlju se ukopala?
Kamo tvoja stara sila,
Kakva jesi prije bila?
- 5. Nemirnici sad te gaze,
Što si bila to ne paze.
Nut podigni malo ploče,
S tobom zborim, da, Grabovče.
- 6. Pisaoći mnogi slazu,
Nisto knjige malo kazu;
Jer su stare pogorile
Što s' mene bi storile.
- 7. Starog jošter za vrimena
Lipa biju men' imena.
Soko zmaja, gledaj lava,
Moja biše viša slava.
- 8. Junačka sam bila mati

- Svi narodi to će znati.
Druga taka ne bi majka
To žalostna znade bajka.
- 9. Sto me pišas già sam pala
Nut od svita kam ostala;
Nisam pala k zemlji prva,
Do najposi ja se hrva.
- 10. Mal sad žalim sokolice
Tužni traže, prose piće;
Čujem od njih mnogo plača,
Vidim da svit vas izlaza.
- 11. Žalim, rekoh, moje ptice
Jer neimaju tužni srice.
Što l' me pitaš od kriposti,
Imala sam mnogo dosti
- 12. Bani, kralji biše mnozi
Bogatstva se k meni vozi;
Za vrimena jošter starih
Od men' biju i Cesari.
- 13. Naučeni ljudi, sveti
Tada k meni srila leti,
Pak biskupi, pape rimske,
A krajine niti solinske!
- 14. U kraj mora gledaj Splita,
Jeli kao jedna kita,
Obilija, lipih stvari
Nasladijenja dika starih.
- 15. Neka ovo svaki znade,
Da na svitu neimade,
Ovo stvari što ēu reći.
Doisto ili nije večih.
- 16. Nut tvrđine Zadra grada,
Sibenska crkve, s grada;
U Trogiru zvona lipa

A zvonika nut od Splita!

- 17. Naučje svetac koji
On u Zadru ento stoji.
Najmudriji odklen biše
Dalmatin je, was svit piše.
- 18. Dalmacije slave znajte,
Cicerona nut pitajte:
Što i Dalmatin mnoge uči,
U Taliji to nauči —
- 19. Pak ako se on zanesa,
Mnoge posla na nebesa.
Kakvi biše Dalmatini,
Svak gorovi da su virni.
- 20. Zemlje, gradi njim padaše,
S crkvom, s Rimom ti vladaše.
Dalmacija biše slavna,
Premda sada, bi odavna.
- 21. Dalmatinskog ne bi mača,
Mali evo sad iztanča,
Na oružju ke slobodi,
Da s' na svitu nenađodi.
- 22. Dalmatinskog čista srca
Sve pomori tužna smrca
Od dobre lipa ploda
Sad odnese sve to voda.
- 23. Na što tužna danas spade,
Osičena k' ostade;
Kamo tvoja prva slava
Gdi bijaše majka lav!
- 24. U sužanstvu Bosna osta
Tog i tebi ima dosta;
Mnogi prija tebi brati,
Slonišće te kruto rati.
- 25. Vele li se hrdji prida,
Ista zemlja sada izda,
Već nedade ploda više
Sve t' nesreće pridobiše.
- 26. Cetine će mnogo proći
Dok ti dobro bude doći.
At to grisi jesu starí,
Ovih nigda ne bi stvari.
- 27. Moš li više bit uboga
Neima drugog neg već Bog-a.
Ni Bog drugo neće dati,
Jer će brzo na sud zvat.
- 28. Dobro koja prija biše
Do istine neće više.
Kamo tvoje lipa voće,
Sad si puna svake zloće.
- 29. Ka nesreća teb' privari
Dalmatini kamo t' starí.
Nut Pompea velikoga,
Alesandra Velikoga. —
- 30. Upitajte s kim hodîse
Zemlje, grade pridobiše.
Vojevasino s Dalmatini
Svidioćimo to istini.
- 31. Od vojnike da ne večih,
To obadvia hoće reći;
Od Atile svr drhće
Prema nikom nepricaše.
- 32. Sad te svaka hrdje gazi
Pak još idje ter te mrazi
Sad si puna svake hrdje,
A još posli bit će grđe.

(Nastavak će se).

dana sin i on je u spomen toga izdao proglašenje da se skoro svi politički kažnjenci puštaju na slobodu ako najdulje za 20 dana ostave Perziju te se izsele.

Interparlamentarna konferencija u Berlinu. Pošto će se na 17. o. m. otvoriti u zgradama njemačkog parlamenta interparlamentarna konferencija u Berlinu, to je već ustanovljeno dnevnih reda, koji će se sastojati od osam glavnih točaka. U zadnjoj točki će predložiti talijanska grupa delegata, da se slediće konferencija sazovane godine 1911. u Rimu. — Berlinskoj interparlamentarnoj konferenciji sudjelovati će do tisuću zastupnika raznih naroda, pa im već sada grad Berlin pripravlja što sjajniji doček.

Odstup ministra Burlana. Iz Budimpešte javlja, da je odstup ministra zajedničkih finansija i vrhovnog upravitelja Bosne i Hercegovine Stjepana barona Burlana pitanje skoroga vremena. Na njegovo mjesto da bi imao doći Ivan grof Zichy, vodja mađarske katoličke pučke stranke.

Sjednica uprave stranke prava.

Sazivljem sjednicu uprave za 21. ovnja u Splitu u 10 sati prije podne sa sljedećim dnevnim redom:

1. Saborski izbori.
2. Slučajni predlozi.

Molim gg. članove uprave, da nijedan ne propusti pristupiti na ovu vanrednu sjednicu.

Zadar, 10. rujna 1908.

Don IVO PRODAN
predsjednik.

Iz hrvatskih zemalja.

Milukov u Zagrebu. U Zagrebu boravi Milukov, član ruske dume i vodja kadeta. Intervjut po dopisniku „Pester Lloyd“ reče, da se došao osvjeđati o uplivu turških događaja na Slavene na Balkanu. Opazio je u tom pogledu svuda rezervirano držanje. Gledi velikosrbske propagade drži da je cila stvar naduvena, a ne vjeruje nipošto u revolucionarni pokret u Hrvatskoj u prilog Srbiji. Gleda bosanski pogibanji cieni da je isto komplikirano i nejedno. O aneksiji ne može biti ni govor dok traji berlinski ugovor. Ustav se jednako može udjeliti okupiranim isto kao i anektiranim zemljama. O Zagrebu kaže da je bez dvoje najlepši između svih jugoslavenskih gradova. Milukov polazi u Berlin na kongres.

K drenovskoj aferi. U drenovskoj župnoj aferi nastupio je preokret. Ob administratore, koji hrvatski osjećaju, odstupiće sa svojim mjestima izjavljuje, da oni u ovo kritično vrijeme ne će da nose odgovornost. Administratorima bivaće dužnost upravljati crkvenim i župnim dobrima.

Nova hrvatska banka u Bosni. Iz Sarajeva javljaju, da će se u najkraćem roku ustrojiti u Petrinčevu „Hrvatska kreditna i poljoprivredna banka“ sa ograničenom odgovornošću. Banka bi imala započeti svoje djelovanje već od 1. listopada ove godine.

Sedam novih trokatnica u Zagrebu. „Hrvatska banka za promet sa nekretninama, dioničko društvo“, nakanila je još tečajem ove godine započeti sa gradnjom većeg broja trokatnih stanbenih sgrada, predhodno njih sedam na broj. Na gradilištu tisk glavnog ulaza u botanički vrt (ugao Miljanovićeve i Gundulićeve ulice) podiže će se tri trokatnice, za koje su na poziv navedene banke izradili osnove arhitekti i graditelji Kalda i Štefan u Zagrebu, osim toga gradit će se jedna trokatnica u Petrinjskoj, a jedna u Palmotićevu ulici, dok za ostale dve gradilište još nije opredijeljeno. Trokatnice kod botaničkog vrta gradit će domaća poduzetnička tvrdka Benedik i Baranyay, a druge dvije poduzetnici su obvezani staviti svih pet zgrada još jesenjas pod krov.

+ Dr. Felice Venezian. U Trstu je umro Dr. Felice Venezian, podpredsjednik tršćanskog municipalnog vijeća, i vodja talijanske iréndente. Pokojnik je bio zaklet protivnik hrvatskog i slovenskog življa u Trstu, koje je upravo proganjao. — U zadnje vrijeme udarila ga bila kap, te je sad eto svršio. Bog mu duši prostio!

Zabranjani turskih barjaka u Bosni. Redarstvene oblasti u Mostaru i Jajcu zabranile su muslimanskim pučanstvu, da prilikom sultanova vladarskog jubileja izkriti svoje kuće turskim barjacima.

Hrvati i Hrvatice!

pomožite žrtve Rauchove tiranije!

Pismo iz Italije.

Kao zažarena gvozdena ploča dizalo se iz pučine Jadranskog mora sunce, kad je naš parobrod bio pred Jakinom. Puhao je jugozapadnjak, pak su uzduž talijanske obale ribarili mnogobrojni bragoci na jedno i dva jeda. Kad smo ulazili u luku već je sunce razsvjetljivalo visoka brda južno od Jakina, koja se ponosito dižu nad morem, dok je zapadna strana mnogo niža. Luka je Jakina unjetna i nije vrlo prostrana. Promet je dosta slab. Samo je bilo unutra par parobroda i nekoliko jedrenjaca, te dve talijanske torpede. Ali za to imaju mnogo ribara i ribarskih ladija, koje su u luci samo za rdjava vremena. Oblasti posvećuju osobitu pažnju dolasku putnika, a financa prtljagama, koje pomjivo pretraži, a posle bilježi, neka je slobodan prolaz u Italiju. Previ pri dolazu na obalu, upada u u oči silna utakmica, koju kočišće vode s tramvajom. Vika i buka njihova zaglušuje. Koliko je platit tramvaju mudriju i oni, a ustručavaš li se, mole i za niže od 30 centesima. Željezničko, došćeno tramvajsko je osoblje neuputno i malo prijazno. Jedva dosegjesmo na vlak za Rim i ukrcasmo se bez putnika u nj. Jakin pri moru nije ništa osobita. U gradu je nešto bolje. Silna je oskudica vode. Neki nam Talijani pripovedaju, da je ona skuplja od vina. Od Jakina put zapada pruža se nedogledno, krasno žalo, koje je posuto mnogobrojnim manjinama i većim kupašima. Ima ih na stotine. Uz obalu hvataju ženske različite morske spužve i školjke. Odlažak je iz Jakina za Rim bio u 7 i tri četvrti u jutro. Već smo na prvoj staciji zakasnili 40 časova i čekaju vlak iz Bolonje. No naš je brzovlak i kašnje zakasnivo, što je u Italiji neobično. Kod Fabričana polovario nam se stroj i morali smo čekati više od tri četvrti ure, dok ga je maklinista popravio. Narod je u stravi čekao u vagonima, od kojih je veći dio bio u tunelu. Svaki si čas čuo konduktore, gdje tječe zabrinute i ustrašene putnike kratko i odsjećeno. I tako smo našim brzovlakom zakasnili i i pol ura. Kasnije se je to nastojalo popraviti krajnjem vremenu na svakoj stanicu i tim stigli smo u Rim tri četvrti ure kasnije. Putem su nas zanimala ilepo i marno uređena polja i njive. Ove je krajeve narav obdarila bogatom zemljom i to dobrom i plodnom. To na našeg čovjeka neobično djeluje, koji je naučan gledati na samo uvek kamene, nego koji svaki dan vidi i najmanji dio zemljišta ograđen debelim i visokim zidom, dok ovamo ne vidiš ni medje, ni gomile, ni kamena nego sve puta zemlja pravilno na brazde široke razdieljena. Pravog vinograda, u našem smislu, nismo vidjeli. Ovamo imadu osobit način sadjenja loze. Po polju posade murve u redove daleko 4—5 met. jednu od druge, a redove u razmaku od 5—10 met. Uz svaku murvu posada lozu koju se penji na stablo, a onda ju pružaju u redove od stabla na stablo. Između ovih stabala sijet, sade žito, kukuruz, kupus, duhan itd. Posadjene murve služe za uzgoj svinjenih buba, te im se posvećuje osobita briga. Ovamo je syllogistvo veoma razgranjeno i unosno. Sa malo truda, a još manje troška izbije i težak i posjednik svake godine od svile ilepu svotlicu. Blizižje lejljezne pruge vidi se dosta tvornica svile. Samo ih mjesto Jessi imade 10 moderno uređeno. I kupus se ovamo pomnivo goji i dobro uspijeva. Samo spomenuto mjesto izvezlo je ove godine u Njemačku 20 vagona cvjetaste. Žitija su sva požela, a kukuruz je dosla slab i kukavan premda je zemlja dobra i vlažna. Berba je već obavljena, ali ga je opet mnogo mlađadoga. Duljan veoma dobro uspijeva, a imadu u nekim mjestima prostrani nasadi. Voće se slabo goji, pače je i smokava malo vidjeti. U nekim se predjelima u velikle goje artičkoi. Za poljske radnje ne osjeti. Talijan ni desetinu truda našeg primorac; zemlja čista, duboka, upregnje volove, pa ore. Motilke i lašuna nisam vidojao da upotrebljavaju već samo kod okopavanja. A i čemu bi, kad im plugovi sve uredi. Ovi su većinom kao i naši po starinsku, s razlikom da samu imadu mrvu više milosrđa prama volovima, pa im omotaju jaram, da ih ne žulja. Kao doline, tako su i brežuljci obaviti debelom naslagom zemlje, a sve je većinom obradeno. Što nije obrasio je grmijem. Riedko gdje vidjeti povećih stabala, kao što je i borja malo. Samo smo na dva tri mesta vidjeli krasno uređenih borovih šuma. Pravili sumu nismo opazili u Italiji.

(Svršit će se).

Pokrajinske vesti.

Jezično pitanje. Javljuju iz Beča: Jugoslavenski klub namjerava podnjeti carevinskom vijeću prešni predlog za uređenje jezičnog pitanja u Štajerskoj, Kranjskoj Primorju, Trstu i Dalmaciji.

Za občinske činovnike. Občine Jelše, Hvara, Blata, Paga, Raba i Muča zaključile su, da se občinske činovnica sniže godine službe od 40 na 35 godina i da budu izjednačeni glede mirovine s pokrajinskim činovnicima.

Organizacija stranke prava u Supetu.

Iz Supeta primisimo jučer ovi broj javnu vest: „Jučer država skupština organizacije klub stranke prava za občinu Supetar. Prisutno 224 člana iz Supeta se 6 odslanika triju odlomaka. Oduševljenje neopisivo. Izabrani odbor od 15 člana, Skupština izrazila želju na upravu stranke, da jedan kandidat ovoga sreza bude svakako vrli rođoljub Dr. Baturić.“

Predsjednik Bijačević.

I. Dalmatinsko trgovačko društvo obdržalo je u Dubrovniku dne 8. o. m. svoju prvu glavnu skupštinu, na kojoj su bili podneseni godišnji zaključni računi, po kojima se vidi veoma dobar rezultat ove poslovne godine. Prema njima je brutto dobitak K 116.804,04, a po odbitku troškova od K 48.960,38 ostaje čisti dobitak od K 67.123,66, a to iznala prama uplaćenja glavnici od 250 hiljada kruna kroz 11 mjeseci rad 29 po sto. Iznesen je zaključak, da se izplaže dividenda od 18 po sto na uplaćene djebove. Pri kraju glavne skupštine, donesen je zaključak, da se društvena glavnica povisi na 1 milijun kruna, i to izdavanjem novih udjela od 500.000 kruna, a da se družteni rad u što većem objemu proširi.

Parobrodarski trust izjavljen. Pišu iz Trsta: Ovdje se obdržava srednja predstavnik parobrodarskih društava „Lloyd“, „Ungaro-Croate“, „Dubrovačke plovidle i „Dalmatiae“. Na dnevnom je redu bilo kako bi se imalo suzbiti djelovanje domaćega društva „Jadrana“, „Dubrovačka paroplovodba“ izjavila se proti tomu; „Lloyd“ je također zastupao to stanovištvo izjavljujući, da nije od potrebe, jer će društvo samo po sebi kroz malo prestati; „U.-C.“ bila je proti sniženju vozarine, kao i tovarine, jer da ona zna što to znači. Ostala je sama „D.“, da zagovara taj predlog, koji je pao. Čujemo pak da je odučila preuređiti jedan od svojih prostranijih parobroda za prevoz rogvine na pruzi Split-Metković-Trst. Parobrod bi imao ići iz svih luka istodobno, kad i parobrod društva „J.“, te bi prevazlio u obaljeni cienu.

Djelovanje „Hrvatsko-Pučko-Radničkog Društva“ u Zadru. Pošto je cilj „Hrvatsko-Pučko-Radničkog Društva“ da okupi puk i radiča mješavu, da ovoga kotača, to su gg. članovi njegove uprave: Andrović, Marunović i Subotić bili u Kalinu i u Preku u svrhu organizacije. Spomenuta gospoda protumačiše život, vatrene nom besjedom svrhu, zato dodješ, te cilj i koristi, koje će od njega uživati puk i radnik. Narod je pozorno slušao, te neopisivo oduševljenjem pristupu među članove društva. Bijaju izabrani povjerenicima: za Kale brat težak Želenič Ante pok. Mate; za Preko brat težak Marcelić Šime Božin.

Pronadjeni napadaci. Rek bi, da su pronađeni nekoj od glavnih učestnika u napadaju na zadarsku „Hrvatsku Čitaonicu“, na slikaru Valiču i na učitelja Marabutu. Pronadjen je i onaj, koji je dobrovoljno Žiglja gurnuo u more. Protiv njima postupa državno odvjetništvo i policijska oblast.

Novi vojni red za Dalmaciju. Na obče inženjeri u Dalmaciji proti današnjem vojnem redu parobroda, koji je gori nego li bijaše prije, napokon su makli pozvani faktori. Početkom listopada bit će u Trstu sastanak predstavnikâ k. p. pošte i raznih parobrodarskih društava, da se istovano novi vojni red. Bilo bi nužno, da na tom sastanku bude zastupano i ug-hrvatsko parobrodarsko društvo, jer danas faktilno u Dalmaciji to društvo najbolje služi toli u pogledu poštarskog koli putničkog saobraćaja.

Pronadjeni na bosanskoj granici. Na 16. ov. m. t. j. danas, biće u Beču konferencija, koja će se baviti uređenjem pitanja prava paše dalmatinskih pograničara na bosanskom zemljištu.

Najveća obavijest je, da se u sastanku

naši učestnici neće učestvovati, da se u sastanku

neće učestvovati

PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

primà uložke na knjižice u kontu korenitu u celi promet; ekskomptuje mjenice, finansira trgovacke poslove, obavija inkaso, pohranjuje i upravlja vrednjem. Devize se preuzimaju najkvalitetnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstvu obavljaju se brzo i u povoljne uvjete.

Dionička glavnica

K. 1.000.000

Priručna zaklada 100.000

Centralna Dubrovnik - - - - -
Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbuje zajmove uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

MJENJARČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, sreće, valute, kupone. Prodaja srećaka na obratno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod ždržebanja. Revizija srećaka i vrednostnih papira бесплатно. Unovčenje kupoja bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge; zlatne i srebrne predmete, dragi kamenje itd. uz najkulatnije uvjete.

• Banca Commerciale Triestina •

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove:
sa odkazom od 5 dana uz $2\frac{3}{4}\%$.
" " 15 " $3\frac{1}{4}\%$.
" " 30 " $4\frac{1}{4}\%$.

Uložke u zlatnim Napoleonima ili u engl. funtim.
(sterlinam) uz uložničke Listove:
sa odkazom od 15 dana uz $2\frac{3}{4}\%$.
" " 30 " $2\frac{1}{2}\%$.
" 3 mes. " $3\frac{1}{4}\%$.

NB. Za uložne listove sada u toku, novi kamatinjak ulazi u krijept 15.09. Novembra i 10.09 Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na donosiču sa šakendicom od 1 mjeseca uz kamatinjak od $1\frac{1}{2}\%$.

Banko-Ziro i Tekuci račun. Valuta od dana uvođenja, uz kamatinjak koji će se ustanoviti; obavija inkasso mjestnih računa, mjenica glasečih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicile svojih korenista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na stednju uz dobit od $3\frac{1}{2}\%$.

Ötvara tekuci račune u raznim vrednotama.

Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sve mjesto Inozemstva, odrezačka i izdržebanji vrednosti papira uz umjerene uvjete.

Hrvatska Tiskara ŠIBENIK.

Izradjuje svakovrstne radnje, kao: Knjige i brošure, sve vrsti tiskaniča za občinske, župne i druge uredne, seoske blagajne, odvjetnike, trgovce itd. te moderne posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive na zabavu, plesne redove itd.

Drži u zalihi sve vrsti občinskih, župnih i drugih raznih tiskanic.

Solidna izradba. Umjerene cene.
**Naručbe obavljaju se
brzo i točno po zahtjevu.**

JADRANSKA BANKA U TRSTU

Bankove prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.

Vlastita zgrada.....

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove: ekskomptuje mjenice, daje preduvje na vrednostne papire, kao i na robu ležeću u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrednostne papire, sve vrste, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te banknote i unovčuje kupovine i izdržebane papire uz najpovoljnije uvjetve.

Izdje doznačke na sva glavnja tržista monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumente) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsvjesnije uz vrlo umjerene uvjetve.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvihi hipotekarnih zavoda uz najniže uvjetve.

Vinko Majdić

valjni mljin u KRAJNU

proizvaja najbolje vrti pšeničnog brašna i brašna za krmad uz najniže cene.

Najveća produktivnost - - - - -

Brzo poslužba. - - - - -

Izravni zastupatelji za Dalmaciju i Bosnu-Hercegovinu, Izravni Sarajevo i Bosni Kotarsku: Babic & Klein Zadar.

Zastupatelj za Bosni Kotarsku: Radostlav G. Žutkić, Kotor.

Zastupatelj za okrugle Polj: Lacko Kriz, Puli.

Zastupatelj za okrugle Trst: Aleks.

Rupnicki i dr., Trst, via sguero novog broj II. 52-8

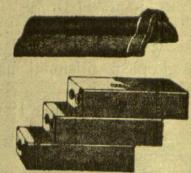
VJEĆNI KROV „DINARKA“

Josip Lovrić pok. Nikole KNIN.

PRVA

DALMATINSKA TVORNICA

CIMENT-PLOČA, CRIEPA, CIGLE, STUPOVA OD ARMIRANOZ BETONA ZA OGRADE I VINOGRADE, KAO ŠTO I SVIH OSTALIH PROIZVODA OD CEMENTA, BETONA I ARMIRANOZ BETONA - - - - -

CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.

UTEMELJENA GODINE 1884.

CENTRALA: Zagreb, Zrinjski trg, Berislavcićeva ulica br. 2. - - - - -

PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osiek, Sarajevo, Slijepet i Trst.

Ova zadruga stoji pod okriljem i nadzorom občine slobodnog i kr. glavnoga grada Zagreba, te prima uz povoljne uvjete sljedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

- 1. a) osiguranje glavnica za slučaj doživljaja i smrti;
- b) osiguranje miraza;
- c) osiguranje životnih renta.

2. Osiguranje mirovinu, nemoćinu, udovinu i odgojnina sa i bez liečničke pregledbe.

3. Pučka osiguranja na male glavnice bez liečničke pregledbe.

II. Protiv štete od požara:

- 1. Osiguranja zadruge (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
- 2. Osiguranja pokretnina (pokućstva, dučanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).

3. Osiguranja poljskih plodina (žita, siena i t. d.).

III. Osiguranja staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadržana imovina u svim odjelima iznosi:

1. a) Iznos: K 1.410.816,28
Godišnji prihod premije s pristojbama preko: K 1.000.000,00

Izplaćene odštete: K 820.000,00
K 2.619.582,36

Za Dalmaciju pobliže obavesti daje: Glavno Povjereništvo i Nadzorništvo „Croatiae“ u Slijepetu.

Poslovnička u Slijepetu, ulica Do Sud br. 356. -

PUTNICI PRIMAJU SE UZ POVOLJNE UVJETE.

i pozej pretežanjito ispred se impac

Oglašujte u „Hrv. Rieči“!

KNJIŽARA I PAPIRNICA IVANA GRIMANI-A

Glavna ulica - ŠIBENIK - Glavna ulica

preporuča svoj veliki izbor ljeplih HRVATSKIH, TALIJANSKIH, NJEMAČKIH I FRANCUSKIH KNJIGA,
romana, stolnica, riečnika, onda pisacih sprava, trgovackih knjiga, uradnog papira, elegantnih listova za pismu, razglednica i t. d.

Prima preplate na sve hrvatske i strane časopise uz originalne cene sa tačnim i brzinom dostavljanjem u knjelu.

Velika zaliha svakovrstnih toplojmjera, zwicker-naočala

od najbolje vrsti i leča u svim gradnjama.

YANJSKE NARUČBE OBAVLJA KRETOM POSTE.

Skadište fotografiskih aparatova i svih nujnogradnih potrebitina

od najbolje vrsti i leča u svim gradnjama.

YANJSKE NARUČBE OBAVLJA KRETOM POSTE.